חוסן תעסוקתי לנוער במציאות משתנה

התלוש של המדינה – שכר, משמעות וכישורים

קהל יעד :תלמידי י"ב
משך :כ־40–45 דקות
בסיס :קטעים מתוך "התלוש של המדינה" – כאן 11 + מודל PRO I של ג'וינט־תבת

מטרות

- לחשוף את התלמידים לעולם השכר ולפער בין תפיסות מוקדמות למציאות.
- להבין ששכר הוא רק מרכיב אחד בבחירת מקצוע.
- לבחון את המשמעות והתרומה של מקצועות שונים.
- להבין שלכל מקצוע נדרשים כישורים שונים.
- לעודד את התלמידים לחשוב :**אילו כישורים כבר יש לי ואילו אני רוצה לפתח?**

משימה מקדימה – "מקצוע שמעניין אותי"

מספר ימים לפני המפגש מבקשים מכל תלמיד/זוג תלמידים לבחור מקצוע או תפקיד שמעניין אותם, לחפש עליו מידע ולהכין **סרטון קצר של עד דקה**.

בסרטון יתייחסו בקצרה ל־3 שאלות:

- מה עושים בתפקיד ?
- מה הפתיע אותי או לא ידעתי עליו קודם ?
- אילו כישורים לדעתי נדרשים כדי להצליח בו ?

הערה למנחה – כיצד לשלב במערך:
אין צורך להציג את כל הסרטונים בתחילת השיעור. **לאחר חלק 1**, בשאלה **"איך אנחנו לומדים על מקצועות היום,** אפשר להזמין 2–3 תלמידים לשתף במה שחיפשו ובמקורות שבהם השתמשו. בהמשך, כאשר עוברים לדיון בכישורים, חוזרים לסרטונים ושואלים" :**איזה כישור זיהיתם במקצוע שחקרתם? האם זה כישור שכבר יש לכם או כזה שהייתם רוצים לפתח"?**

כך המשימה יוצרת חוט מקשר לאורך כל המערך:

סקרנות לגבי מקצוע - חיפוש ולמידה עצמאית -בדיקת תפיסות מול המציאות - זיהוי כישורים - חיבור אישי לעצמי.

חוסן תעסוקתי לנוער במציאות משתנה

חלק 1 – כמה אתם חושבים שהוא מרוויח?

5דקות

כותבים על הלוח מספר מקצועות מתוך התוכנית, למשל:

עובד תברואה | נהג קטר | רופאה מתמחה | אחות | שליח

מחלקים את התלמידים לקבוצות קטנות.

המשימה

יש לכם שתי דקות לסדר את המקצועות:

מהשכר הנמוך ביותר - לשכר הגבוה ביותר.

כל קבוצה מציגה את הדירוג שלה.

שאלות למנחה

- לפי מה החלטתם?
- מה גרם לכם לחשוב שמקצוע מסוים מרוויח יותר?
- האם הושפעתם מהיוקרה של המקצוע?
- מהניסיון שלכם?
- ממה שאתם שומעים בבית או ברשתות?

עדיין לא חושפים את התשובות.

למידה בחמש דקות:

- האם מתוך המקצועות האלה יש מקצוע שמעניין אתכם במיוחד?
- איפה הייתם בודקים מה עושים במקצוע הזה?
- איך אנחנו לומדים על מקצועות היום?

חלק 2 – עובד התברואה: שכר מול חשיבות

7 דקות

צופים בקטע מתוך חלק א' של "התלוש של המדינה" העוסק בעובד התברואה.

עוצרים לפני חשיפת השכר.

שאלה

כמה לדעתכם הוא מרוויח?

כל קבוצה כותבת מספר.

ממשיכים לצפות וחושפים את השכר.

לאחר החשיפה שואלים:

- הופתעתם?
- למה הערכתם את השכר כפי שהערכתם?
- האם השכר תואם בעיניכם את העבודה?

ואז משנים את השאלה:

"מה יקרה אם במשך שבוע אף אחד לא יעשה את העבודה הזאת"?

נותנים לתלמידים לענות.

על הלוח כותבים:

שכר ≠ חשיבות

שאלות לדיון

- **האם מקצוע חשוב לחברה בהכרח מקבל שכר גבוה?**
- **אילו מקצועות אחרים אתם מכירים שחשובים לחברה?**
- **אילו מקצועות אחרים אתם מכירים עם שכר גבוה?**

חלק 3 – רופאה מתמחה: מה מסתתר מאחורי התלוש?

7 דקות

צופים בקטע מחלק א' העוסק ברופאה המתמחה.

שוב:

עוצרים -מנחשים את השכר - ממשיכים - חושפים.

אבל הפעם אומרים:

"בואו לא נסתכל רק על המספר בתלוש".

מחלקים את הלוח לשניים:

מה העבודה נותנת לי?

נותנים לתלמידים לענות:

- שכר
- משמעות
- עניין
- מעמד
- אפשרויות התפתחות

מה העבודה דורשת ממני?

- שנות לימוד
- שעות עבודה

- אחריות
- לחץ
- התמודדות עם אנשים
- ויתורים אישיים

השאלה המרכזית

אם הייתי אומרת לכם רק כמה הרופאה מרוויחה – האם היה לכם מספיק מידע כדי לדעת אם זו עבודה שהייתם רוצים?

אילו סיבות יש לנו לרצות לעבוד במקצוע מסוים?

אפשר להוסיף אם יש זמן

תרגיל שיקולים:

כל תלמיד כותב על פתקית 4 דברים שחשובים לו בעבודה.
אוספים את כל הפתקיות למרכז החדר, ומנסים לראות כמה כסף דומיננטי בחדר

שאלה לדיון:

- **מה חוץ מכסף משפיע על למה שאנחנו עובדים?**

חלק 5 – משמעות לפני כסף: מורה וסוהר/ת

8–10 דקות

עוברים לקטעים מחלק ב' של "התלוש של המדינה."

בוחרים שני מקצועות:

מורה

ו-

סוהר/ת / לוחם/ת כליאה

הפעם לא מתחילים בשאלה:

"כמה הוא מרוויח"?

אלא:

"למה בכלל צריך את המקצוע הזה"?

כותבים על הלוח:

מורה

ושואלים:

- על מי מורה יכול להשפיע?
- מה התרומה שלו לחברה?
- האם אפשר למדוד את ההשפעה שלו בכסף?
- איך מודדים הצלחה של מורה?

מבחינת פלואו של המערך יותר **:הערות עם [1אש]**
מתאים לדבר על זה פה

לאחר מכן:

סוהר/ת

- מה האחריות שיש בתפקיד?
- איזו תרומה יש לתפקיד?
- אילו מצבים מורכבים יכולים להיות בו?
- מה יכול לגרום לאדם לבחור דווקא בתפקיד כזה?

השאלה המרכזית

האם עבודה יכולה להיות משמעותית גם אם היא לא העבודה שמרוויחים בה הכי הרבה?

ואז:

מה יותר חשוב לכם – שכר או משמעות?

לא חייבים להגיע לתשובה.

המטרה היא להבין שלאנשים שונים יש סדרי עדיפויות שונים.

חלק 6 – לא רק "מה המקצוע?" אלא "מה צריך כדי להצליח בו"?

המסר:

שכר הוא חלק מהסיפור – אבל הוא לא כל הסיפור.

חלק 4 – "כולם יכולים להיות משפיענים?" | 7–8 דקות

שלב 1 – צפייה

צופים בקטע של המשפיענית מתוך "התלוש של המדינה."

מיד לאחר הצפייה שואלים:

"מי מכם היה רוצה עבודה כזאת"?

אפשר להרים ידיים ולשמוע 2–3 תלמידים:
מה מושך בה? כסף? עצמאות? פרסום? גמישות? יצירתיות? עבודה ברשת?

שלב 2 – השאלה שמשנה את התמונה

אומרים:

"בסרט אנחנו פוגשים משפיענית שהצליחה. אבל נניח ש־100 צעירים מחליטים מחר שהם רוצים להתפרנס מזה. כמה לדעתכם באמת יצליחו להפוך את זה למקור הכנסה קבוע"?

לא צריך לתת להם תשובה מספרית. כל קבוצה פשוט כותבת הערכה.

ואז שואלים:

"למה לא כל ה־100 יצליחו"?

על הלוח מתחילות לעלות תשובות:

תחרות | קהל | התמדה | יצירתיות | מזל | קשרים | יכולת שיווק | זמן | אלגוריתם | ייחודיות | כישורים דיגיטליים

אלו כישורים אנחנו צריכים כדי להיות משפעיני רשת?

יצירת תוכן, עמידה מול קהל, תקשורת, שיווק, יצירתיות, התמדה, ניהול עצמי, אוריינות דיגיטלית, בניית קשרים, התמודדות עם ביקורת, הסתגלות לשינויים.

שאלות לדיון:

באלו מקצועות נוספים צריך את הכישורים האלה?

איך נוכל לשפר את הכישורים האלה?
איפה לומדים כישורים אותם?

נדגיש לסיום את החשיבות של התנסות במגוון התנסויות כדי לאמן את עצמנו על כישורים שצריך בכל מקצוע, גם אם לא נצליח כמשפעינים.

במקום לראות "משפיענית" כמי ש"פשוט מעלה סרטונים", שואלים:

"מה היא בעצם צריכה לדעת לעשות כדי להצליח"?

והתלמידים מתחילים לזהות:

ואז אפשר לומר:

"גם מקצוע שנראה מבחוץ כמו 'כסף קל' נשען בפועל על הרבה מאוד כישורים".

וזה יוצר לנו גשר מעולה ל- **I PRO** בהמשך.

שלב 3 – "עבודה או חלום"?

מציגים שלושה משפטים ומבקשים מהתלמידים לבחור עם איזה הם הכי מסכימים:

א" .אם אני מספיק רוצה את זה – אני אצליח".

ב" .כישרון הוא הדבר המרכזי שקובע אם אצליח".

ג" .כדי להפוך את זה למקצוע צריך כישורים, התמדה, למידה – וגם להבין שאין ודאות שאצליח".

שומעים כמה עמדות.

כאן אפשר לדבר על כך **שסיכון תעסוקתי** אינו אומר "אל תנסה". הוא אומר להבין מראש עד כמה המסלול יציב, מה הסיכוי להתפרנס ממנו ומה תהיה תוכנית ב' אם זה לא עובד.

אופיק
חוסן תעסוקתי לנוער במציאות משתנה

חלק 5 – הקרנת סרטונים נבחרים שהילדים צילמו/ למידה בחמש דקות ודיון על מסלולי קריירה

מקרינים סרטונים שהילדים צילמו על קריירה ומבקשים משאר הכיתה לכתוב לעצמם בזמן הסרטון:

- מה השם של המקצוע שמוצג?
- מה היתרונות במקצוע מבחינת מי שמדבר?
- מה החסרונות במקצוע הזה?
- אלו כישורים צריך בשבילו?
- מה המסלול שעבר האדם כדי להגיע לתפקיד הזה?

לאחר ההצגה – מבקשים מהתלמידים לשתף בתובנות שלהם לגבי מסלול הקריירה, יתרונותיו וחסרונותיו. שואלים:

- האם יש מקצועות נוספים שמעניין אתכם ללמוד עליהם?
- האם יש דימיון בין מסלולי הקריירה של האנשים השונים? (חשוב לעמוד פה על ההבדל בין תכנון קריירה לבין התגלגלות)
- איך אנחנו יכולים ללמוד עוד על מקצועות שמעניינים אותנו? (רשת, בינה, אתר עבודאטא)

10–12 דקות

מחלקים לארבע קבוצות וכל קבוצה מקבלת מקצוע שראינו:

עובד תברואה | רופאה | מורה | סוהר/ת

משימה – "פרופיל העובד"

יש לכם 3 דקות לכתוב לפחות **5 כישורים** שאדם צריך כדי להצליח במקצוע שקיבלתם.

לדוגמה:

- עבודת צוות
- תקשורת
- פתרון בעיות
- אחריות
- למידה
- התמודדות עם לחץ
- ניהול זמן
- שימוש בטכנולוגיה
- גמישות
- קבלת החלטות
- יחסי אנוש
- יוזמה

כל קבוצה מציגה.

המנחה מסמן על הלוח כישורים שחוזרים ביותר ממקצוע אחד.

חוסן תעסוקתי לנוער במציאות משתנה

ואז מגיעה התגלית:

שואלים:

"איזה כישור הופיע ביותר ממקצוע אחד"?

כנראה יופיעו:

תקשורת, עבודת צוות, אחריות, למידה, ניהול עצמי, פתרון בעיות.

אומרים:

"וזה בדיוק הרעיון של עולם העבודה המשתנה – מקצועות שונים, אבל הרבה מהכישורים שאנחנו צריכים עוברים איתנו ממקצוע למקצוע".

חיבור קצר למודל I PRO

מציגים לתלמידים את הרעיון של מודל I PRO של ג'וינט־תבת:

המודל עוסק במשפחות של כישורים הנדרשים בעולם העבודה המשתנה.

אפשר להציג בפשטות כמה מהתחומים:

– **AM ואני :**מוטיבציה, תחושת מסוגלות וגישה פרואקטיבית.

– **CAN ואני יכול/ה :**יכולות תשתית כמו אוריינות דיגיטלית, שפתית וחישובית.

– **GROW ואני מתפתח/ת :**היכולת ללמוד ולהמשיך להתפתח.

– **MIX ואני עם אחרים :**עבודה ותקשורת עם אנשים שונים.

– **NET ואני מתחבר/ת :**יצירת קשרים ורישות מקצועי.

ובגרסאות המעודכנות של המודל מופיעים גם דגשים על **ניהול עצמי ומשימה ופתרון בעיות מורכבות**.

חוסן תעסוקתי לנוער במציאות משתנה

חיבור קצר למודל – PRO I מפת הכישורים שלי

בזמן הצגת כל אחד מאשכולות הכישורים, התלמידים מדרגים את עצמם באופן אישי:

1- אני צריך/ה לפתח | 2 – במידה מועטה | 3 – במידה בינונית | 4 – די חזק/ה | 5 – זה כישור חזק שלי

אשכול	מה זה אומר בקצרה?	הדירוג שלי 1–5
AM – ואני	מוטיבציה, מסוגלות, פרואקטיביות וחוסן	____
CAN – ואני יכול/ה	יכולות דיגיטליות, שפה וכמותיות	____
GROW – ואני מתפתח/ת	למידה עצמאית והתפתחות מתמדת	____
TASK – ואני מנהל/ת	ניהול זמן, משימות וסדרי עדיפויות	____
MIX – ואני עם אחרים	תקשורת, עבודת צוות ואמפתיה	____
NET – ואני מתחבר/ת	יצירת קשרים, רישות וניהול רושם	____
DEAL – ואני פותר/ת	פתרון בעיות, חשיבה וקבלת החלטות	____

אפשר לבקש מ-3–4 תלמידים לשתף.

סיכום – מה אני לוקח מהפעילות?

3 דקות

כותבים על הלוח:

מקצוע הוא לא רק משכורת.

שכר + תנאים + משמעות + אורח חיים + כישורים + התאמה אליי

ושואלים:

"אם הייתם צריכים לבחור עכשיו מקצוע – איזו שאלה הייתם שואלים שלא הייתם חושבים לשאול בתחילת הפעילות"?

מסיימים בשלוש שאלות שהתלמיד יכול לקחת איתו:

מה חשוב לי?

במה אני טוב/ה?

ומה אני צריך/ה לפתח כדי להגיע לשם?

חוסן תעסוקתי
לנוער במציאות
משתנה

חלק שני של המערך
הסבר על האבחון הפרטני